

JUBILEJ IN RAZSTAVA

Ob 10. razstavi domače in umetne obrti

Slovenj Gradec, Galerija, 1.-6. junij 1994

Ljubljana, Cankarjev dom, 10.-15. junij 1994

Ob 25-letnici Obrtne zbornice Slovenije se je v Galeriji v Slovenj Gradcu in v Cankarjevem domu v Ljubljani med 1. in 15. junijem zvrstila množica prireditev, mdr. tudi tri razstave: 10. bienalna razstava slovenske domače in umetne obrti, razstava umetniško oblikovanega zlata, stekla in keramike ter samo v Cankarjevem domu razstava starih mojstrskih spričeval.

Zgodovina tovrstnih razstav sega v leto 1976, predstavljale pa so izdelke od najslabšega do najboljšega in slednjim podeljevali znak kakovosti in naziv mojster domače in/ali umetne obrti. Letos jo je v Slovenj Gradcu spremljal tudi sejem vsega drobnega gospodarstva.

Na letošnji razstavi so se predstavili vsi, ki so do sedaj prejeli naziv mojster ali mojstrska delavnica in tisti, katerih izdelke je strokovna komisija v zadnjih dveh letih ocenila pozitivno.

Zadnje tri razstave so tudi opustile prvoten jugoslovanski koncept in se usmerile v prostor dežel delovne skupnosti Alpe Jadran in širše v Evropo.

Koncept postavitve je za obe mesti izdelal Janez Bogataj, kovinsko konstrukcijo v Cankarjevem domu je postavilo podjetje Demark Design iz Tržiča, v Ljubljani jo je aranžirala Jelka Štern, postavljali pa so jo študentje in etnologinja Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo v sodelovanju z Obrtno zbornico Slovenije in Goranom Lesničarjem Pučkom.

Na razstavi so bili predstavljeni izdelki domače in umetne obrti kot dveh vitalnih in ustvarjalnih panog. Na Obrtno zbornico Slovenije pa med drugim v enega od ožjih področij prihaja vsako leto vse več izdelkov, ki so namenjeni kulturi poslovnega komuniciranja in ti vse bolj predstavljajo zelo kvalitetna in uporabna poslovna in celo protokolarna darila. Pri tem ima ogromen delež sodobno oblikovanje, tudi industrijsko, ki predmete iz bogate dediščine ne le posnema, ampak jih tudi nadgrajuje. S tem je pa mdr. že narejena povezava od spoznavanja in razumevanja dediščine k njenemu sprejemanju v vsakodnevnem življenju.

Razstavni obrtni eksponati, ki so jih ocenili člani strokovne komisije, so bili vsakokrat ocenjeni glede na izdelavo, material, povezavo z etnološko dediščino, celovitost izdelka, njegovo aplikativnost, vzgojnost, tržni kriterij in regionalnost.

Trije medsebojno prepleteni segmenti, domača in umetna obrt ter moderno oblikovanje v steklu, keramiki in zlatu, so tudi vizualno tvorili rdečo nit razstave.

Če je obiskovalec na začetku razstave v predverju Cankarjevega doma morda dobil kakšne romantične predstave, ko je za obrtnimi spričevali zagledal avbo in kopicico lectovih src (mimogrede, ta del so na otvoritvi najbolj "osvetljevale" fotografske bliskavice), je od tam prehajal k vedno bolj funkcionalnim predmetom, ki so bili bodisi dobri posnetki obrtne dediščine bodisi so imeli še estetske inovacije. Na drugem koncu preddverja se je razstava zaključila z vrhunskim dizajnom in končala z zlatarsko-oblikovalskimi eksponati.

Nekaj razstavljenih izdelkov je bilo z vidika dediščine spornih, saj so mnogi izdelovalci poslali ne samo izdelke, za katere so dobili pozitivna mnenja Obrtne zbornice, ampak tudi druge.

Izdelki domače in umetne obrti so bili ne glede na to, da je bila ljubljanska razstava bolj kozmetična, v Slovenj Gradcu pa bolj študijska z manj aranžerskimi posegi (otvoritev razstave v Ljubljani pa izrazito politična in izrabljena za doseg določenih političnih ciljev), postavljeni dovolj domiselno, da so vzbujali številne kontrastne primerjave. Npr. nežne klekljane čipke ob robustnih kamnitih možnarjih oziroma njihovih betonskih odlitkih, masivni leseni loki in krhko unikatno oblikovano steklo, težki kovani kovaški izdelki in pozlačeno pohištvo ipd., so bili namerno soočeni drug z drugim.

Keramični zvončki, ki so tako v Slovenj Gradcu kot v Ljubljani viseli s stropa po sredini razstavnega prostora, namerno tako nizko, da so se obiskovalci morali zaletavati vanje, če se jim že niso pravočasno izognili, so s svojim zvončkljanjem ob (in v) glavah, prebujali tiste napol speče ali one hitro mimodriveče, da so se morali zaradi tega bolj dobrovoljni za trenutek ali dva dlje ustaviti pred predmeti in (morda) pomisliti na vtis o pestrosti sedanje slovenske kvalitetne obrtne produkcije.

Večina izdelkov, ki sami po sebi ali v tematskem sklopu ob podobnih predmetih sicer niso vsebovali kakšnega napornega creda, pa so v živopisni celotni pojavni obliki razstave v podzavesti obiskovalcev nujno pustili sled o sodobni obrtni identiteti.

Vseh 144 razstavljalcev je za tiste, ki so se nad njihovimi izdelki navduševali, predstavljenih tudi v dveh razstavnih katalogih, ki ju je izdala Obrtna zbornica Slovenije. "Ljubljanski" vsebuje samo njihova imena, naslove in vrsto izdelkov, "slovenjegraški", ki je bolj slavnosten, pa poleg tega še kratek historiat razstave domače in umetne obrti, kriterije ocenjevanja izdelkov in napotke za pridobitev soglasja za izdelke domače in umetne obrti.

Mojca Ramšak